

Utgiven av

Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU)

Publikationens namn

UTBILDNING INOM SMÅBARNSPEDAGOGIK I FINLAND 2023:

En utvärdering av läget och utvecklingsbehoven inom utbildningen

Författare

Kirsti Karila, Krister Rantala, Meeri Rusi, Susanne Davidsson, Paula Helakari, Emma Holsti, Riitta Keloneva, Kai Kytölaakso, Lauri Malkamäki, Satu Valkonen, Tarja Frisk, Kirsi Mustonen, Tuomas Sarkkinen & Mari Huhtanen

Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) genomförde en utvärdering av utbildningar inom småbarnspedagogik 2022–2023. Utvärderingen riktades till utbildning inom småbarnspedagogik som anordnas av universitet, yrkeshögskolor, anordnare av yrkesutbildning samt Snellman-högskolan och som ger behörighet för undervisnings-, fostrings-, vård- och ledningsuppgifter inom småbarnspedagogik enligt lagen om småbarnspedagogik (540/2018). Dessa uppgiftsbe-teckningar för personalen inom småbarnspedagogik är lärare inom småbarnspedagogik, socionom inom småbarnspedagogik, barnskötare inom småbarnspedagogik, familjedagvårdare, speciallärare inom småbarnspedagogik, daghemsföreståndare och steinerpedagog inom småbarnspedagogik.

Utvärderingen gällde följande utvärderingsområden: 1. Kunskapsbasen för examina och examensutbildningar och hur aktuella de är, 2. Kompetens som examina och examensutbildningar ger, 3. Flexibla utbildningsvägar och den kompetens de ger, 4. Processer för utveckling av examensutbildningen.

Utvärderingens data samlades in från anordnare av yrkesutbildning (N = 60), yrkeshögskolor (N = 20), universitet (N = 7), Snellman-högskolan, studerande inom småbarnspedagogik (N = 92) och kommunala aktörer inom småbarnspedagogik (N = 157). Det första skedet av datainsamlingen omfattade läroplaner och deras genomförandeplaner samt examensgrunder och deras genomförandeplaner. Det andra skedet av datainsamlingen omfattade en självvärderingsenkät för anordnare av yrkesutbildning, yrkeshögskolor, universitet och Snellman-högskolan, anteckningar från workshopparna för studerande och en enkät för företrädare för arbetslivet inom småbarnspedagogiken.

I utvärderingen utarbetades utvecklingsrekommendationer för olika utbildningssektorer för anordnare av yrkesutbildning, yrkeshögskolor, universitet och Snellman-högskolan (se kapitel 12).

Utöver de sektorspecifika rekommendationerna lyfte utvärderingen i sin helhet fram teman som är gemensamma för alla utbildningsstadier och examina. Utvärderingsgruppen för utbildningar inom småbarnspedagogik ger följande utvecklingsrekommendationer för alla utbildningar och examina:

Slutsatser:

Både utbildningens innehåll och praxis för genomförandet av utbildningen står i fokus för en högklassig utbildning inom småbarnspedagogik. Gemensamt för de olika utbildningssektorerna inom småbarnspedagogiken är den förändrade yrkesstrukturen och behovet av att förtydliga kompetensprofilerna och undervisningsinnehållet i examina. Mångprofessionalism har länge ansetts vara en resurs för den finländska småbarnspedagogiken. Dess förutsättning är att man identifierar kompetenser som är gemensamma och olika hos yrkesgrupperna.

Enligt utvärderingen finns det fortfarande oklarheter i fråga om mångprofessionalism och olika yrkesgruppers kompetensprofiler, som delvis syns i utbildningarnas överlappande innehåll. Samtidigt finns det delvis överlappande önskemål hos företrädare för både utbildningarna och arbetslivet ifråga om kompetensutvecklingsbehoven hos olika yrkesgrupper inom småbarnspedagogiken. Detta har delvis att göra med det språk som används i att beskriva kompetenser. De kompetensområden som eftersträvas i utbildningarna uttrycks på en mycket allmän nivå, ofta endast med att nämna kompetensområdet. När innehållet i utbildningarna utvecklas bör man säkerställa att utbildningarnas kompetensmål inte blir för omfattande eller utvecklar kompetenser som överlappar med examina för andra yrkesgrupper. Därför är det viktigt att varje utbildning utvecklar utbildningens innehåll så att innehållet stöder skapandet av en tydlig kompetensprofil för varje examen.

Rekommendation:

1. Anordnarna av yrkesutbildning, yrkeshögskolorna och universiteten bör tillsammans fortsätta att förtydliga kompetensprofilerna för examina inom småbarnspedagogiken och utveckla innehållet i undervisningen. Utvärderingsgruppen anser att fördelarna med mångprofessionellt arbete förverkligas när utbildningarna och den kompetens de ger på ett ändamålsenligt sätt utvecklar kompetenser som är både gemensamma och olika. Det är viktigt att alla anordnare av yrkesutbildning inom småbarnspedagogik och högskolor som anordnar utbildning inom småbarnspedagogik tillsammans och inom sin examen förtydligar den kompetens som varje examen ger inom småbarnspedagogiken som helhet och inom enskilda kompetensområden.

Slutsatser:

Inom småbarnspedagogiken är professionell växelverkan en central del av arbetet. Enligt utvärderingens data har det på alla utbildningsstadier uppstått praxis för genomförandet av utbildningen där det inte alltid finns tillräckligt med närundervisning för interaktion, respons och handledning ansikte mot ansikte. Distansundervisningen har fördelar med tanke på utbildningens tillgänglighet och flexibilitet, men oberoende av hur den genomförs bör all utbildning i första hand stöda uppnåendet av studiernas kompetensmål och hur den studerandes yrkesidentitet utformas.

Yrkeskompetensen inom småbarnspedagogik förverkligas som praktisk kompetens, men kräver som stöd tillräcklig teoretisk kompetens av alla yrkespersoner inom småbarnspedagogiken. Informationen om yrkeskompetensen inom småbarnspedagogiken

förnyas också snabbt i och med nya forskningsrön och den aktiva utvecklingen inom branschen. Alla utbildningssektorer har i sina utbildningar egna betoningar på praktik och lärande i arbetslivet. Utöver praktik och lärande i arbetslivet bör alla utbildningar dock innehålla tillräckligt med teoretisk information för att de praktiska kompetensmålen för utbildningen ska kunna uppnås.

Rekommendation:

2. Utbildningarna inom småbarnspedagogiken bör genomföras på ett sätt som beaktar de mål och kvalitetskrav som ställts upp för utbildningen. Utvärderingsgruppen anser att utvecklingen av yrkeskompetensen inom småbarnspedagogiken förutsätter tillräcklig närundervisning, handledning och respons för de studerande. Det är viktigt att vara medveten om närundervisningens och den individuella handledningens betydelse i en situation där man samtidigt med fog ökar antalet studerande och tillgängligheten till utbildningarna. De instanser som ansvarar för utbildningspolitiska lösningar och anordnandet av utbildningen bör säkerställa att alla utbildningar innehåller teoretisk information som är väsentlig med tanke på kompetensprofilen.

Slutsatser:

Lärande och praktik i arbetslivet har en central betydelse inom småbarnspedagogiken. Det nuvarande arbetsfältet inom småbarnspedagogiken, som till en del hamnat i kris, utgör enligt utvärderingen en utmanande miljö för att genomföra praktik och lärande i arbetet. På alla utbildningsstadierna finns det utmaningar i lärandet och praktiken i arbetslivet på grund av personalbrist inom branschen. Personalbristen leder till problem med arbetsplats- och praktikhandledningens kvalitet och tillräcklighet.

Situationen i arbetslivet gör det svårare för de studerande att bygga upp sin yrkesidentitet under praktiken eller lärandet i arbetslivet. Dessa erfarenheter har stor betydelse för att de ska stanna kvar inom småbarnspedagogiken. Att hitta åtgärder som leder till att branschens drag- och hållningskraft förbättras och att utveckla arbetsförhållandena är väsentliga mål för att säkerställa kvaliteten och attraktionskraften hos utbildningarna inom branschen. Problemen med tillgången till behörig arbetskraft utmanar uppnåendet av de mål som ställts upp för utbildningarna. De studerande har inte alltid möjlighet att delta i praktik och lärandeperioder i arbetslivet i rollen som studerande och därmed få högklassig handledning eller respons.

Rekommendation:

3. Lärande och praktik i arbetslivet som genomförs inom småbarnspedagogiken bör bättre stöda uppnåendet av kompetensmålen för examen och utvecklingen av de studerandes yrkesidentitet. Utbildningarna inom småbarnspedagogiken och arbetslivet bör tillsammans utveckla praxis som tryggar kontinuiteten i handledningen för de studerande och deras rätt att vara i rollen som studerande på arbetsplatserna. Det är viktigt att utbildningsanordnarna, högskolorna och arbetslivet bygger upp en gemensam förståelse för målen för praktiken och lärandet i arbetslivet. Utbildningsanordnarna ska för sin del säkerställa tillräcklig handledning och respons för de studerande under lärandet och praktiken i arbetslivet. Styrsystemet, utbildningarna och arbetslivet bör tillsammans fortsätta att utveckla en högklassig arbetsmiljö och samtidigt en högklassig lärmiljö för kommande generationer av yrkespersoner.

Slutsatser:

Enligt utvärderingen hade studerande inom småbarnspedagogiken alltmer utmaningar med sitt välbefinnande och ett ökat behov av stöd både inom yrkesutbildningen och högskoleutbildningen. Stödbehoven var delvis förknippade med de studerandes problem med inlärninng och ork. De studerandes välbefinnande och studiegången påverkades av utmaningar med att samordna studierna och det övriga livet, särskilt arbetet och studierna. Utvärderingsgruppen poängterade vikten av att trygga de studerandes välbefinnande med tanke på utvecklingen av yrkeskompetensen. Det krävs gemensamma ansträngningar från olika instanser för att åtgärda detta. För att trygga de studerandes välbefinnande krävs åtgärder av politiska beslutsfattare, utbildningar och utbildningsfinansiärer.

Rekommendation:

4. De studerandes välbefinnande, stöd och studieförmåga bör säkerställas inom yrkesutbildningen och högskolorna. En tillräcklig och långsiktig basfinansiering för utbildningarna bör säkerställas inom styrningssystemet. Anordnarna av yrkesutbildning, yrkeshögskolorna och universitetet bör säkerställa att allokeringen av basfinansieringen i tillräcklig grad stärker studiehandledningen och det stöd som de studerande behöver för sitt lärande på alla nivåer i organisationen. Genom politiskt beslutsfattande bör man trygga förutsättningarna för de studerandes ekonomiska uppehälle och tillräckliga hälso- och studerandevårdstjänster.

Nyckelord: yrkesutbildning, yrkeshögskolor, utvärdering, högskoleutbildning, studier, Snellman-högskolan, utbildning inom småbarnspedagogik, småbarnspedagogik, universitet